

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен доктор:

Област на висше образование: 3.0 Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8. Икономика

Научна специалност: „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“

Автор на дисертационния труд: Аtdхе Шикери Кабаши, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет – Пловдив.

Тема на дисертационния труд: „Ролята на маркетинга за развитие на земеделието“

Рецензент: проф. дн Димитър Иванов Костов – 3.0 Социални, стопански и правни науки, 3.8. Икономика

Определен за член на научното жури със Заповед РД-16-907 от 26.09.2023 на Ректора на Аграрен университет Пловдив и на заседание на научното жури.

1. Кратко представяне на кандидата

Кандидата е завършил бакалавърска степен по мениджмънт и икономика в Бизнес колежа в Прищина, Косово. Има магистърска степен по управление и изследване на качеството от Вистула университет, Варшава, Полша. Завършил е обучение в Харвардския университет по Основополагащи принципи на лидерството. Владее много добре английски и немски езици. Има компютърни умения и добър организационен и управленски опит. Участвал е в няколко международни научни конференции и семинари. Има национални и международни отличия и награди. Публикувал е научни трудове в известни международни списания. Участвал е и в редица

национални и международни проекти. Преподавателската му дейност в Националния университет на Косово е свързана с дисциплини по управление на проекти.

2. Актуалност на проблема

Пазарът на земеделски и хранителни продукти е важна част от икономиката на всяка държава. За тази цел е необходимо да бъде изучаван чрез всички инструменти на маркетинга. В тази връзка е необходимо фермерите в Косово да бъдат подпомагани при бъдещото производство на земеделски продукти и тяхната продажба. Въпросите на маркетинга са много важни за цялостното управление на фермерските организации.

В тази връзка съвсем определено може да се каже, че дисертационния труд е много важно научно изследване и с голямо практическо приложение.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Тезата на дисертационния труд е пряко свързана с ролята на маркетинга за развитие на земеделието.

Предмета на изследването има за цел да изучи влиянието на маркетинга върху развитието на земеделието.

Обект на изследване са земеделските стопанства в Косово за период от три години.

Целта на дисертационния труд е уточнена много добре. Тя отговаря напълно на заглавието на изследването и дава възможност да се направи оценка относно състоянието на ролята на маркетинга за успешното развитие на земеделието като отрасъл от националната икономика на Република Косово.

За постигане на целите на изследването се решават следните основни задачи:

- Изяснява се спецификата на земеделския сектор и аграрната политика

за неговото успешно развитие;

- Изяснява се същността на маркетинговата концепция, като основен подход за управление на земеделското стопанство;
- Анализира се земеделския сектор на Република Косово;
- Отправят се препоръки за подобряване на маркетинга, като подход за управление на земеделското стопанство.

При осъществяване на дисертационното изследване се **използват следните научни методи:**

- аналитичен и сравнителен метод на изследване;
- индуктивен и дедуктивен метод при формулиране на изводите;
- метод на класирането според определен признак на изследване;
- метод на абстракция, конкретизация и обобщение;
- описателен метод;
- системен подход.

Основни източници на информация: Информацията се ползва от публикувани оригинални научни изследвания на косовски и чуждестранни автори, които са изследвали проблема, както и от официално публикувани експертни анализи, становища, документи и нормативни актове на Република Косово, регламентиращи дейността на земеделския сектор.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационния труд е структуриран във въведение, изложение в 4 (четири) глави, заключение и използвана литература. Общият обем на дисертационния труд е 120 стандартни машинописни страници. Резултатите от извършения анализ е онагледен с 12 таблици и 23 графики. Общият брой на цитираните и анализирани в дисертационния труд информационни източници е 71.

Първа глава „Специфика на земеделското производство и аграрна политика“.

Втора глава „Маркетинговата концепция в агробизнеса“.

Трета глава „Характеристика на земеделието в Косово“.

Четвърта глава „Емпирично изследване“.

Заклучение

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Прави добро впечатление подробният анализ и коментар на използваната литература. Особено внимание е отделено на спецификите на селското стопанство, който е много сложен и особен отрасъл и в тази връзка трябва да се изучават всички негови характеристики подробно. Инструментариум за това е маркетинга.

В първа глава автора на дисертационния труд е отделил особено внимание на влиянието на природните явления върху селскостопанското производство. Подробно са описани и анализирани рисковете на тези природни явления.

Задълбочено се изучава основния фактор - земята за селскостопанското производство.

В дисертационния труд са включени и друга група специфика на селското стопанство, свързани с биологичните въпроси. Докторанта е отделил в голяма част от изследванията си и на въпросите, свързани с аграрната политика. Авторски принос в тази част на дисертационния труд е неговото определение, че държавното управление на земеделието трябва да се регулира чрез решаване на два основни проблема, които са:

- да се създадат условия за рационално и оптимално използване на наличните ресурси
- да се осигури държавен маркетинг за нормално функциониране и развитие на селскостопанските пазари на хранителни продукти.

Той счита, че държавата трябва да регулира развитието на селското стопанство чрез мерките на своята аграрна и продоволствена политика.

Авторски принос е становището на автора че държавата трябва да се освободи от натрупаните икономически и финансови проблеми на миналото.

Основно място в дисертационния труд е отделено на маркетинговата концепция в агробизнеса, които въпроси са и целта на изследването.

В изследването автора е използвал материали от 58 семейни ферми. Те са събрани чрез подробна анкета, включваща въпроси, която обобщава материалите от десет цели.

Империичното изследване е обобщено в 13 графики, които са личен принос на автора.

В заключението авторът анализира приложената маркетингова концепция и предлага механизми и решения за по-ефективно земеделско производство в Косово.

6. Приноси на дисертационния труд

Приемам справката за приносите, посочени в дисертационния труд, но ще ги групирам по следния начин:

Научни приноси:

1. Изяснена е същността и ролята на земеделието като национален отрасъл в икономиката на Република Косово.
2. Изяснена е ролята на аграрната политика за развитие на земеделието в Република Косово.
3. Формулирани са препоръки за подобряване на маркетинговите дейности в земеделските стопанства на Република Косово.

Научно-приложни приноси:

1. Извършен е анализ на състоянието на земеделието на Република Косово в рамките на настоящата аграрна политика.

2. Извършен е анализ на маркетинговите дейности на земеделските стопанства в Република Косово.

7. Критични бележки и въпроси

Препоръка: В своите бъдещи изследвания е необходимо автора да свърже маркетинговите проучвания на пазара на земеделски продукти в Република Косово с тези на пазарите на страните от Западните Балкани.

8. Публикувани статии и цитирания

Докторанта е публикувал седем броя научни статии, които са много повече от необходимите за представяне на дисертационния труд. Те са пряко свързани с материалите, представяни в дисертационния труд.

Автореферата отговаря напълно на материалите, включени в дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационния труд представен от Аtdхе Шикери Кабаши е напълно завършено научно изследване с практическа стойност.

Въз основа на научените и приложени от докторанта различни методи на изследване, правилно проведените изследвания, направените обобщения и изводи считам, че представения дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на АУ за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя ПОЛОЖИТЕЛНО.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Аtdхе Шикери Кабаши ОНС доктор по научната специалност «Организация и управление на производството» (селско стопанство и подотрасли).

Дата: 10.11.2023

Рецензент:

Проф. дн Димитър Костов